

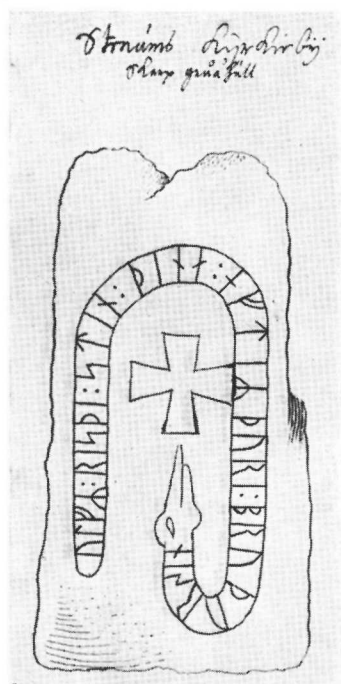

Fig. 117. Vg 78. Stenums sn, Stenums gata.
Efter teckning av Brenner.

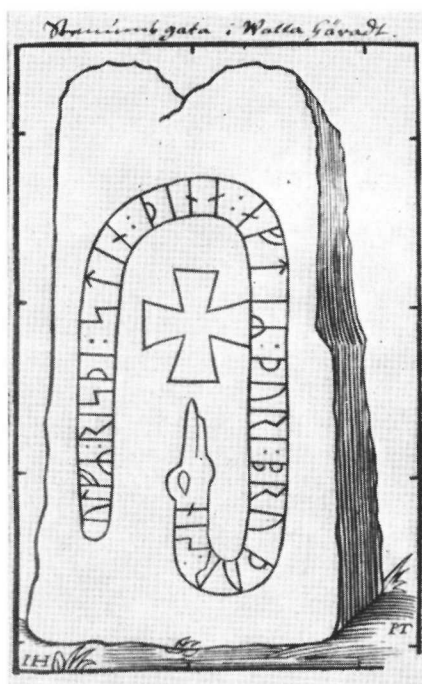

Fig. 118. Vg 78. Stenums sn, Stenums gata.
Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 995).

Till läsningen: 18 **a** har på Brenners teckning horisontell bst, kanske runan är **e**. Mellan 22 **r** och 23 **p** samt mellan 32 **r** och 33 **s** finnas i *Bautil* sk i form av ∴.

Om namnet *Ulf*_R, se Vg 55.

79. Varnhems (Skarke) sn, klosterträdgården. Nu i Varnhems klostermuseum.

Pl. 63.

Litteratur: T 69. A. P. Ljungquist, Brev ²⁴/₁₁ 1884 t. O. Montelius (ATA); O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 350; S. Gardell, Gravmonument från Sveriges medeltid I (1937, rev. 1945), nr 664.

Äldre avbildningar: S. Welin, träsnitt (i T 69), återgivet i Gardell a.a. 2 (1937, rev. 1946), s. 42; A. Forssén, uppmätning (ATA).

Den runristade gravstenen, som nu förvaras i Varnhems klostermuseum, inv.nr 345, påträffades »hösten 1884 under plöjning i en åker i hospitalslägenheten 'Trädgården'» (Torin). Fyndplatsen är belägen c:a 100 m. SÖ om Varnhems kyrka inom den förutvarande klosterträdgården, till vilken Skara hospital år 1689 fick dispositionsrätten.

Sandsten. Längd 1,65 m., bredd 0,57 m. Ristningen är djup och tydlig, ehuru ganska ojämn. En speciell ristningsteknik har använts. Det ena lilla hålet har borrats intill det andra, och ojämnheter i botten ha sedan i viss utsträckning avlägsnats med hjälp av en mejsel. Ristningsytan domineras av ett stort kors i relief. Denna reliefverkan har åstadkommits genom att sänka bakgrunden. Samma teknik har därvid använts som vid själva ristningen.

Inskrift:

× **katil : karpi · stan : pinsi aftr · katu kunu sina sustur þurils** ×

Kætill gærði sten þennsi æftir Katu, konu sina, systur Þor[g]ils.

»Kättil gjorde denna sten efter Kata, sin hustru, Torgils' syster.»

Till läsningen: Inga runor äro stungna. Hst till r. 12–16 nå icke ända upp till övre ramlinjen. Bst till 22 **t** är ansatt ett stycke nedanför hst:s spets — tydligen för att undvika kontakt med nedre bst till 21 **f**. Hst till 30 **n** når ej nedre ramlinjen. 38 **s** har tydlig stolsform. Övre punkten i sk efter 5 **l** är en direkt fortsättning av bst till **l**. Måhända har ristaren avsett endast den undre punkten som sk (jfr T 69). Sk saknas efter 19 **i**, 27 **u**, 31 **u** och 35 **a** och sannolikt efter 41 **r**. — Torin har samma läsning men sk efter 41 **r**.

Kvinnonamnet *Kata*, den feminina motsvarigheten till *Kati*, kännes endast från DR 277, Skåne. Med omljudd vokal finns namnet *Porgils* på Vg 97. **k**-runans utelämnande har motsvarighet i vissa danska inskrifter och beror antingen på ortografisk bristfällighet eller — sannolikare — på konsonantbortfall i uttalet, jfr da. Troels. Ett mellanstadium med frikativt g-ljud kan också ha förelegat som i U 144 (**purhils**). Namnet är vanligt över hela det nordiska området.